

ШАҲНОЗА ТУРСУНОВА

ЮРТИМ ТОНГИ

Шеърлар ва ҳикоя

**Тошкент
«Янги аср авлоди»
2004**

84(59)6-3

«Бу бўстон саҳнида гул кўя, чаман кўя» — буюк ҳазратимиз Алишер бобомизнинг бу пурҳикмат, доно сўзларининг маъносини, маъзини бир чақинг-а! Шу бовсдан ҳам шеъринг чаманнинг, адабиёт бўстонининг бағри кенг, дунёси битмас-туганмасдир!

Сурхондарёлик аждодкор қизимиз Шаҳноза Турсунова адабиёт ва санъатга қўнғил қўйган, устозлардан сабоқ олаб, шеърини машқлар билан ҳам шуғулланади. У ўз юртини, гўзал табиатни, мураббийлари, меҳрибон оқласини дилдан куйлашга интилади, элу юрти ишқида ёнб яшайтган инсонларга шеърлар бағишлайди, улар меҳнатини, ҳаётини улуглайди.

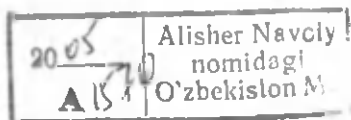
Маъсул муҳаррир
Нормурод НАРЗУЛЛАЕВ, Ўзбекистон халқ шоври

Тўплам Денов туманидаги «Лочин» фермер
хўжалиги ҳомийлигида чоп этилди

НО 31137
00
81

ISBN 5-633-01681-5

©Шаҳноза Турсунова. «Юртим тояғи»,
«Янги аср авлоди» 2004 й.

NO

ЙЎЛИНГ ЁРУҒ БЎЛСИН

*Адабиёт шундай улуг даргоҳки, унинг эшигидан бир бор мўра-
лаб қўйишни орзу қилмаган инсон топилмаса керак. Лекин, аф-
суски, бу даргоҳ остонасидан ҳатлаб ўтиш ҳар кимга ҳам насиб
этавермайди.*

*Бу остона шу қадар муқаддаски, ундан фақат соф виждонли,
ўқиб-ўрганиш ва тинимсиз машқдан эринмайдиган инсонларгина
ҳатлаб ўта олади. Мутолаани кундалик эҳтиёж санаган, ҳузур-
ҳаловатдан кечиб, Шарқ ва Ғарб адабиётини мукаммал ўрга-
нишга ўзида куч топа олган одамдангина келажакда шоиру ёзув-
чи чиқиши мумкин.*

*Мен Шаҳнозанинг ижодий машқларида ани шундай юксак пар-
возларга шайлик, билимга, ўқиб-ўрганишга интиқликни кўраман.
Энг муҳими, унинг шеърларида кўнглига таскин берадиган бир
илиқлик бор. Ундаги табиат тасвири, мантиқ бутунлиги, содда-
лик, ўй-мулоҳазаларга эркинлик бериш каби хислатлари мақтов-
га лойиқ. Шаҳноза ҳали ёш – эндигина 16 баҳорни қаршилади.
Ҳали маҳорати ортади, туйғулари тиниқлашади. Энг асосийси
— изланишдан чўчimasлик. Ишонаманки, Шаҳнозада бунга иро-
да ҳам, иқтидор ҳам етарли.*

Тоштемир ТУРДИЕВ,
филология фанлари номзоди, Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган маданият ходими

ОНАЖОН ДУНЁ

**Кўдна дунё, феълинг бунчалар кенгдир,
Меҳрингдай чексиздир тоғлар, уммонлар,
Қўйнингдан барига жой бердинг, аммо
Айт, сенга сиғарми ҳасрат-армонлар?**

**Гоҳида бузилар осуда кунинг,
Бунинг сабаби не, била олмадим.
Ахир, сен Она-ку, қайси фарзандинг
Бағрингни қон қилар, тушуна олмадим.**

**Болам, деб атайсан барини ўзинг,
Наҳот, ўз фарзандинг кўтарса қўлни,
Бу қандай разолат, бу не жаҳолат?!
Уят эмасми бу, эмасми ўлим?**

**Баралла айтаман – мен сенинг боланг,
Нонқур, жоҳиллардан чекмагин озор.
Кун келар, ҳисларим пойивгга тўкиб,
Бағрингни гулларга тўлдиришим бор!**

ВАТАНИМ

Мен туғилиб ўсган юрт, Ватаним – онажоним,
Киндик қоним туқилган, гўзал қутлуғ маконим.
Сенсан менинг давлатим, ўзинг жону жаҳоним,
Борим, шоним, Ватаним, жоним – Ўзбекистоним!

Кўзим очиб танидим, сени бир олам, дедим,
Жон-жонимдан севиб мен онажон, онам, дедим!
Иймон келтириб дилдан, якка-яғонам, дедим,
Норим, торим, Ватаним, созим – Ўзбекистоним!

Бул муқаддас тупроқда, айт, не-не замон бўлди,
Алпомишу Барчиной, Рустаму дoston бўлди.
Ҳар гиёҳу, ҳар гардинг қалбларга дармон бўлди,
Қалбим кўри, менинг кўз нурим – Ўзбекистоним!

Истиқлолга етишдинг, мусаффордир осмонинг,
Меҳнат қилар ўғил-қиз, мард ва танги деҳқонинг.
Мадҳингни куйламоқдан чарчамайди забоним,
Куйим, тўйим, Ватаним, борим – Ўзбекистоним!

ЮРТИМ ТОНГИ

Отади опшоқ тонг ҳур Ватанингда,
Шабнамлар жилваси ҳар чаманингда.
Қуёш бўй кўрсатар гўзал тонгингда,
Рангин нурларига чулғанар дилим,
Ассалом, янги тонг муборак, элим!

Сарин-сарин эсиб турса саболар,
Анҳорлар бағрида дилкаш наволар.
Даштига йўл олса деҳқон боболар,
Бу дам, бу манзара сўлимдан-сўлим,
Янги тонг муборак, ўзбегим – элим!

Дилбар келинчаклар ҳовли супураар,
Иссиқ кулча ҳиди димоққа урар,
Субҳидам қўшиғи хуш янграб турар,
Олтин қалам сари талпинар қўлим,
Янги тонг муборак, ўзбегим – элим!

СУРХОН

Чўққилари кўкка бўйлаган,
Бахшилари дoston сўйлаган.
Момолари қўшиқ куйлаган,
Азиз юртим – Сурхоним менинг.

Боғларида олча гуллаган,
Гўзалликда тенги бўлмаган,
Термизийлар руҳи қўллаган,
Азиз юртим – Сурхоним менинг.

Боботоғим – виқорим менинг,
“Дашнобод”да анорим менинг,
Кўксимдаги туморим менинг,
Азиз юртим – Сурхоним менинг!

ОНАМ АЛЛА АЙТАДИ...

**Онам алла айтади,
Ухлайди укажоним.
Аллаларнинг сехрини
Туяди ширин жоним.**

**Алла айтиб чарчаманг,
Бешик қошида она.
Ширин уйқуга кетсин,
Жажжи синглим Дурдона.**

АССАЛОМ, КУЗ БОБО

Келди саратоннинг сўнгги кунлари,
Чекинмоқда иссиқ, жазирама ҳам.
Момо ер атрини ёйган мисоли,
Димоққа куз ҳиди келди субҳидам.

Энди дарахтлар ҳам паришон, маъюс,
Титроқ шохчаларидан учади хазон.
Гўё дунё бирдан ҳикматга тўлиб,
Насиҳат бошлаган бобо ушбу он.

Тонгги шудринг, тонгги насим – бир поклик,
Қуёшда ялтирар олтин мезонлар.
Сизда не маъно бор, қандай ҳикмат бор,
Ассалом, куз бобо, барги хазонлар!

ОҚ ПАХТА

**Оқ пахта, оппоқ пахта,
Очилибсан бунчалар.
Даламга боққан сайин
Кўз қамашар шунчалар.**

**Пахта терсам, этагим
Тўлиб кетар бир пасда.
Синфдошлар ҳорма, дер,
Дугоналар ҳавасда.**

**Пахтадир бойлигимиз,
Юксалар эл хирмони.
Менинг ҳам ҳиссам бордир,
Тўқиндир дастурхони.**

ИСЛОМ БОБО

Мустақил Ватанимнинг
Сарбони Ислом бобо,
Ўғитлари маъноли,
Суълари оҳанрабо.

Ўйлар фақат бизларни,
Келажагим сизлар, дер.
Ҳар жабҳада етакчи
Бўлинг, ўғил-қизлар, дер!

Эл бахтин, тинчин ўйлаб,
Дадил қадам ташлайсиз.
Ватаним деб, халқим деб,
Мудом ёниб яшайсиз.

Кўзингиз қароғимиз,
Дилингиз чароғимиз.
Бахтимизга, бобожон,
Омон бўлинг ҳар қачон.

АЁЛЛАР

Нингоҳларим изи қолди пойларида,
Учиб кетди ҳаволарга хаёлларим.
Кўзин ёши дарё бўлди сойларида,
Остонаси тилло бўлган аёлларим!

Кўнглингизда чексиз сабр-қаноат бор,
Ҳар бир қилган ишингизда шижоат бор.
Нур ёғилган юзингизда саодат бор,
Садоқатда танҳо бўлган аёлларим!

Сой бўйида таъзим қилган мажнунтол ҳам,
Маъсумликни сиздан олган, йўқдир шубҳам.
Қаршингизда Ой ҳам хира тортар бу дам
Гўзалликда якто бўлган аёлларим!

ОНАЖОН

Онажон, сиз менинг жону жаҳоним,
Сизсиз яшолмасман бир лаҳза, бир он.
Сиз билан ҳаётим, танимда жоним,
Бўлсин бахтимизга бошингиз омон.

Рўзгор юмушлари ҳоритмасин ҳеч,
Бизни деб югуриб-еласиз кун, тун.
Фикру ёдингиздан қўймайсиз бизни,
Кўриб камолимиз бўласиз мамнун.

Бир умр уйимиз чароғи бўлинг,
Ҳеч қачон кўрмайлик кўзингизда ёш.
Меҳрингиз бор экан, мунаввар олам,
Гўё биз ер бўлсак, сиз мисли қуёш.

УКАЖОНИМ

Сўзларидан бол томар,
Тиллари-чи, асал, қанд.
Менинг эркатой укам,
Доим ўйин билан банд!

Кетар чоғи боғчага
Хайрлашар биз билан.
Кун ботганда салом, деб,
Қайтар ёруғ юз билан.

Ўзи кичик бўлса ҳам
Зеҳни-чи, ўткир жуда!
Гоҳ шеър ўқир, гоҳида
Қўшиқлари авжида.

Дадамнинг эркатойи,
Алиш укажонимиз.
Аямнинг ширинтойи,
Бизнинг меҳрибонимиз.

САЙР

Сангардакда сайр этдик,
Кўнгил бўлди чароғон.
Шаршара шовуллаши
Эсимдан чиқмас ҳамон.

Тонгда булбул хонишин
Илк бор эшитдим шунда.
Дадам гулханлар ёқди,
Гўзал, сеҳрли тунда.

Болалик шавқи билан
Тошдан-тошга сакрадик.
Елдек чопишин кийик
Биринчи бор кўргандик.

Қушлар сайрайди тинмай,
Қўшигин солиб куйга.
Укам, синглим яйрашиб,
Қайтдик қишлоққа, уйга...

ЯНГИ ЙИЛ

Аёз эшик қоқмоқда,
Қор ёғади муттасил.
Кўнгилларни шод этиб,
Кириб келар янги йил.

Кенг майдонда қорбўрон
Ўйнашади болалар.
Катта Қорбобо ясаб,
Қувнашади болалар.

Қутлуғ бўлсин Янги йил,
Сизга, азиз тенгдошлар,
Барчамизга тинчлигу
Бахт келтирсин, юртдошлар.

ЭСЛАЙСАНМИ, ДЎСТИМ

Эслайсанми, дўстим, биз юрган боғлар,
Биз эккан ниҳоллар дарахт бўлибди.
Табиат бағрида шохлар буй чўзиб,
Баҳор нафасидан гулга тўлибди.

Эслайсанми, дўстим, шу боғ ёнида,
Бир зилол булоқча куз очган эди.
Шивирлаб сўзларди, тинглардик уни,
«– Ҳаёт, бу ўткинчи, ғанимат», – дерди.

Парво ҳам қилмасдик ҳеч қачон бунга,
Ҳикматли ҳақиқат эди бу сўзлар.
У энди дилларда ўчмас хотира,
Эсласак безабон кўнгиллар бўзлар.

Йиллар ўтиб кетди, бизлар улғайдик,
Дилда ўзга ташвиш, орзу, армонлар.
Ҳар замон ёнидан ўтсак шу боғнинг
Ёдга тушар ёшлик, бахтиёр онлар...

ШАФАҚДА ҚУЁШ

Шафақда тумандек туннинг ғубори
Бу турфа гўзаллик кўркин сўлдирмиш.
Ҳар энда гулларнинг нафис ифори
Борлиқни ширин бир ҳисга тўлдирмиш.

Осуда тун аста этагин йиғар,
Шудрингли майсага ҳар эн бўйлайди.
Боғларнинг қўйнида, шохда ўлтириб,
Булбул тонг қўшиғин дилдан қуйлайди.

Шу онда қуёш ҳам рўйи заминга
Эриниб ёрди заррин нурини.
Тонгнинг шаббодаси элтмишдир менга
Фалакнинг энг ёруғ олтин, дурини.

Бир қара, фусункор боғнинг қўйнидан
Учмоққа шайланар сен томон япроқ.
Гўёки мўралар дарахт бўйнида,
У сени ахтариб кезар боғу роғ!

ЖУМБОҚ

Дарахт, айт-чи, сенинг бахтинг нимада,
Кўз очган куртак ё ниҳолингдами?
Осмон, сенинг бахтинг Қуёшми, Ойда,
Майин нур таратган ҳилолингдами?

Сенингчи, капалак, бахтинг нимада,
Бир лаҳза яшаган ҳаётингдами?
Булбул, сенинг бахтинг ёниб куйлаган
Бу дунёда қолган баётингдами?

Кунларнинг кетидан эргашар кунлар,
Инсон бахтин излар ою йиллардан.
Ошиқлар бахтин қўргай нимада?
Икки қалб талпинган, ўтли дилларда.

Кимгадир бу ҳолат эриш туюлар,
Бепарво қарайди яна ҳам кимлар...
Айланар дунё ҳам тиним билмасдан,
Жумбоқ бўлиб борар гўё бу сирлар.

СҮҚМОҚДАГИ ҰЙЛАР

Аmmo нечун йўл юрарман,
Йўлларимнинг чеки кўринмас.
Ұй-хаёллар йўлдошим бугун,
Бирон ҳамроҳ менга қўл бермас.

Сўқмоқларнинг ёнида бу дам
Шивирлайди зилол булоқлар.
Ой ёритар маъсум чеҳрасин,
Сулув қизни босар титроқлар.

Сокин туннинг пойида ухлар,
Сўқмоқдаги ўшал шўх гуллар.
Дарахт шоҳларида икки қуш,
Гўё ёнар оловли диллар.

Шафақ узра аста бўй чўзиб,
Кўтаради бошини Қуёш.
Тун қаърига чўка бошлар Ой,
Юлдузчалар бўлади йўлдош.

СОҒИНЧ

Учиб келган дайди шамоллар
Теракларнинг силайди бошин.
Шул тераклар ёнида қабр,
Мен тураман тўкиб кўз ёшин.

Бобожоним бу ерда ётар,
Термуламан қабр тошига.
Ёзувлари дилимда муҳр,
Гул қўяман бобом бошига.

Энди сизни излай қаердан,
Осмонларда руҳи-покингиз,
Гардларингиз кўзга тўтиё,
Жаннатларда қутлуғ хокингиз...

Шеър ёзаман, аммо қўлимда
Титрамоқда мунгли қаламим.
Нетай, сизни соғинмоқдаман,
Кўзда ёшим, дилда аламим...

УСТОЗИМГА

Бу кун сочингизга оқ оралабди,
Нечундир бу ҳолдан хижолат ўзим.
Ўша оқ толалар – менинг ташвишим,
Менинг ўйиммасми, айтинг, устозим.

Сочингиз толаси оқарган сайин,
Менинг йўлим равон, ёруғ манзилим.
Ўйлайман, сиз каби софдил, фидойи,
Бирор зот бормикан, устоз-муалшим?!

ЁЛГИЗЛИК

(Масал)

Ёлғиз саҳро қўйнида
Дарахт яшнаб турарди.
Атрофида ҳар куни
Чивин учиб юрарди.

Сукунат ичидадир
Забонсиз, саҳро гўё.
Бирон зот йўқдир унда,
Ҳаёт бамисли рўё.

Кунлар ўтар шу зайл,
Топилмас бир дўсту ёр.
Қариб қолди Чивинвой,
Унга керак бир дастёр.

Нола қилиб туну кун,
Қайғуларга чўмди у.
Нажот қутди, аммо кеч
Дунёдан кўз юмди у.

Қиссадан ҳисса шуки,
Ёлғизлик кўп ёмондир.
Аҳил, иноқлик бир бахт,
Дўст, ёри бор омондир!

ПУШТИ АТИРГУЛЛАР

(Ҳикоя)

Лола онаси билан супермаркетларни айланиб юрар экан, бугун бувисининг туғилган куни эканлигини ўйлаб боши қотган эди. Ҳали энди етти ёшни қарши олган Лола бувисининг туғилган кунини эслаб қолгани онасини ҳайратга солди. Лола бувиси ва бобосининг эрка набираси бўлгани учун уларга антиқа совға олмоқчи бўлди ва ҳар хил нарса харид қилаётган онасининг қўлидан торта бошлади.

– Ойижон, тезроқ бўлинг. Ахир, бугун бувимнинг туғилган кунлари-ку. Улар бизни кутиб ўтиргандирлар. Яна уларга совға олиш ҳам ёдингиздан чиқмасин!

– Ҳўп, қизим, ёдимдан чиқмайди, албатта, совға оламиз. Ҳозир гуллар дўконига кирамиз, бувинг гулларни ёқтиради, – деди онаси.

– Ҳа, айтганча, ойижон, бувим пушти атиргулларни ёқтирадилар, – деб қўшиб қўйди Лола. Шу пайт улар супермаркетдан чиқиб, гул дўконига киришди. Йўл-йўлакай улар суҳбатлашиб кетишди.

– Биласизми, ойижон.

– Нимани?

– Бобомларнинг фақат пушти атиргулларни ўстиришларини.

– Йўқ.

– Бир куни бувим билан иккимиз бобомнинг гулзорларига кирдик.

– Ростданми? – ажабланиб сўради онаси.

– Ҳа, – сўзида давом этди Лола. – Унда мен ҳали кичкина қизалоқ эдим.

– Ҳали ҳам кичкина қизалоқсан, – деди кулиб онаси.

– Йўқ. Ахир, мен мактабга бораман-ку. Унда мен ҳали мактабга бормасдим.

Шу орада улар гуллар дўконига етиб келишди.

– Вой, ойижон, мунча чиройли гуллар. Қайси гулдан оламиз? – севиниб сўради Лола.

– Кел, яхшиси пушти атиргуллар оламиз, – таклиф киритди онаси.

– Жуда яхши, – деди Лола ҳам.

– Илтимос, мана бу атиргулларингиздан бир даста ясаб беринг, – дея сотувчига мурожаат қилди Лоланинг онаси пушти атиргулларга ишора қилиб.

– Бир дақиқа, – деди сотувчи аёл табассум билан.

– Ойи, кейин нима бўлганини айттайми?

– Ҳа, айтақол, кейин нима бўлди? – қизиқиб сўради онаси.

– Кейин бобомдан: – Бобожон, нима учун фақат бир хил атиргуллар эккансиз? – деб сўрадим. Бобом:

– Асал қизим, чунки бувижонинг шунақа гулларни ёқтиради, тушундингми? – дедилар.

– Ҳа, айтганча, ойижон, у ердаги гуллардан узмаслиги учун бобомлар боққа ҳеч кимни киргизмайдилар. Чунки болалар кириб, гуллардан узсалар, гуллар йиғлар экан. Улар йиғласа, бувимлар ҳам йиғлайдилар.

– Бобонг шунинг учун у ерга ҳеч кимни қўймас экан-да, – ажабланиб сўради онаси. Лола тасдиқ ишорасини кўрсатди. Шу орада гуллар ҳам тайёр бўлди.

Сотувчи «Марҳамат, тайёр бўлди», – деб гулларни Лолага тутқазди.

Лоланинг қувончи чексиз эди.

– Ойи, майлими бувимга гулларни мен берсам?

– Майли, оппоғим. Унда ҳозир дадангнинг ишдан келишларини кутамиз ва бувингникига борамиз.

– Келишдик, ойижон, – деб кулиб Лола ойиси билан дўкондан чиқишди.

Кечга яқин дадаси ҳам келди. Улар биргаликда бобосининг уйларига кетишди.

Бобосининг уйи меҳмонлар билан тўлган экан. Холалари, тогалари – ҳаммалари шу ерда. Лола дарвозадан кириши билан бувиси томон югурди. Қўлидаги гулларни бувисига тутқазиб деди:

– Бувижон, туғилган кунингиз билан. Мен сизга дунёдаги энг чиройли гулларни олиб келдим.

– Вой, асал қизим, раҳмат. Қаердан билдинг менинг пушти атиргулларни ёқтиришимни? – сўради бувиси.

– Бобомдан эшитганман.

Шу чоқ гулзордан бир даста пушти атиргул кўтариб Комил бобо чиқиб келди. Лола кўриб ҳайрон қолди.

– Вой, бобожон, ахир, гулларни узсанг, йиғлайди, дердингизку, улар ҳозир йиғлашяпти, – хафа бўлди Лола. Барча кулиб юборди.

Шунда бобоси:

– Қизим, бу гуллар бугун йиғламайди. Чунки бувингга совға қиляпман, – тушунтиришга уринди бобоси.

– Унда мени алдабсиз-да, гуллар йиғлайди деб, – хўмрайди Лола.

Бобоси эса айбини ювиш учун унга ҳам пушти атиргуллар узиб беришни ваъда қилди ва уни ўз гулзорига етаклаб кетди.

Ой кўкда нур сочиб, тунни ёритиб турибди. Туғилган кун эса ҳақиқий байрамга айланиб кетди. Ҳамма хурсанд. Лола эса дунёдаги энг гўзал гуллар, яъни пушти атиргулларнинг ҳидидан маст бўлиб, ширингина ухлаб ётарди...

МУНДАРИЖА

Т.Турдиев. Йўлинг ёруғ бўлсин	3
Онажон дунё	4
Ватаним	5
Юртим тонги	6
Сурхон	7
Онам алла айтади	8
Ассалом, куз бобо	9
Оқ пахта	10
Испом бобо	11
Аёллар	12
Онажон	13
Укажоним	14
Сайр	15
Янги йил	16
Эслайсанми, дўстим	17
Шафақда қуёш	18
Жумбоқ	19
Сўқмоқдаги ўйлар	20
Соғинч	21
Устозимга	22
Ёлғизлик (масал)	23
Пушти атиргуллар (ҳикоя)	24

Адабий-бадиий нашр

ШАҲНОЗА ТУРСУНОВА

ЮРТИМ ТОНГИ

Шеърлар ва ҳикоя

Муҳаррир М. ХУДОЁРОВА

Мусаввир Б. БОЗОРОВ

Тех. муҳаррир В. ДЕМЧЕНКО

Мусаҳҳиҳ Д. МИНГБОЕВА

Компьютерда саҳифаловчи Е. НАЗАРОВА

ИБ № 3977

Босишга 23.12.2004й. да рухсат этилди.

Бичими 84x108 1/32. Босма тобоғи 0,875.

Шартли босма тобоғи 1,47. Адади 1000 нуска.

Бужуртма № 308.

Баҳоси келишилган нарҳда.

«Янги аср авлоди» нашриёт-матбаа марказида тайёрланди.

«Ёшлар матбуоти» босмаҳонасида босилди.

700113. Тошкент, Чилонзор-8, Қатортол кўчаси, 60.